

Proč nejsou ve strukturách příkrovů Vnějších Západních Karpat na jižní Moravě pasti pro uhlovodíky?

I. Poul

Česká geologická služba, Jircháře 4a, 658 69 Brno, ivan.poul@geology.cz

Těžba uhlovodíků na území naší republiky nepředstavuje tak významný finanční potenciál jako v arabských zemích, přes to výzkumu nových ložisek, případně budování zásobníků ropy a plynu se v současné době věnuje velká pozornost. Mezi uhlovodíkové pasti lze počítat pouze struktury (tektonické, sedimentární), kde je prostor pro akumulaci (porézní prostředí) a ze kterých v dlouhodobém měřítku uhlovodíky nemohou unikat. Mezi typické příklady pastí patří antiklinální struktury, případně pasti vzniklé utěsněním porézních vrstev na zlomech všech typů. Ve Vnějších Západních Karpatech (na jižní Moravě, VZK) jsou ložiska uhlovodíků situovaná převážně v neogenních sedimentech v karpatské předhlubni a ve vídeňské pánvi.

Před nedávno uplynulou dobou se výzkum zaměřoval převážně na provádění dlouhých seismických profilů navázaných na ne příliš četné hluboké vrty. V geofyzikálních interpretacích 2D řezů se antiklinální struktury jeví pro výskyt uhlovodíků jako ideální. Takové struktury potom byly provrtány průzkumnými ložiskovými vrty obvykle bez úspěchu. Tyto neúspěchy lze při podrobnější znalosti regionální tektoniky a geologie relativně uspokojivě vysvětlit.

O tom, že vnitřní stavba příkrovů ve VZK je antiklinální, budovaná vrásami zlomového ohybu (pro masivní a tvrdé horniny) a vrásami

zlomově propagačnícím (měkké horniny a horniny s rychle se střídajícími měkkými proplástkami), již byly mnoha autory předloženy seriózní důkazy. U antiklinálních staveb a pokusů o balancované geologické řezy nebyly dosud řešeny orientace os vrás. U většiny antiklinálních struktur jsou osy (vrás) mírně ukloněny k sv. Uhlovodíkové pasti musí být utěsněné ze všech stran, a tak i mírný sklon os vrás (kolem 5°) v dlouhodobém měřítku způsobí uvolnění uhlovodíků do okolí.

Příkorvy na jižní Moravě jsou bezkořeně střížné a porušené příčnými zlomy orientace SZ-JV jejichž sklon byl dříve předpokládán za vertikální. Po těchto příčných zlomech však nedocházelo pouze k horizontálním pohybům, jak je obecně předpokládáno, nýbrž většina pohybů měla i vertikální složku. Po zlomech které se mírně uklánějí k JZ nastávaly tedy levostranné pohyby s poklesovou složkou z důvodu extenze při „rozlité příkrovů“. Jedná se tedy zřejmě o náznak vzniku „knihovníčkového skluzu“, kdy došlo k rotování struktur právě podél zmíněných zlomů (tj. osa rotace SZ-JV). Tímto došlo k rotování os antiklinál a umožnění úniku uhlovodíků z nedokonalých pastí.

Výzkum byl podpořen GA ČR projektem TOP/08/E014.